

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 93/06-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. marca 2006 predbežne prerokoval sťažnosť D. Č., trvale bytom K., prechodne bytom P., zastúpenej advokátom JUDr. I. G., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 4 Co 143/05-82 z 30. júna 2005 a postupom Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 51/2004 a postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 143/05, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. Č. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. októbra 2005 doručená faxom (originál doručený 31. októbra 2005) sťažnosť D. Č., trvale bytom K., prechodne bytom P. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. I. G., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Co 143/05-82 z 30. júna 2005 a postupom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 51/2004 o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva a postupom krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 143/05. Ide o konanie o návrhu sťažovateľky proti odporcovi v 1. rade A. Č. a odporkyni v 2. rade H. Z. na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, že návrhom zo 4. mája 2004 sa domáhala vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. 123, katastrálne územie K. Jej podiel na nehnuteľnostiach je 8/18. V priebehu konania bolo sťažovateľke doručené uznesenie okresného súdu o prerušení konania až do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 9 C 10/2005 o vrátenie daru, resp. do skončenia konania o dedičstve po nebohej H. Z. vedeného na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. D 2366/92. Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu o prerušení konania odvolanie. Krajský súd svojím uznesením rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil.

Podľa sťažovateľky bolo konaním krajského súdu porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy tým, že krajský súd svojím uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým bolo konanie prerušené. Podľa názoru sťažovateľky na prerušenie konania nebol dôvod, pretože okresný súd, resp. krajský súd mohli ďalej konať s do úvahy prichádzajúcimi dedičmi. Ďalej sťažovateľka namieta aj porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu, že okresný súd a krajský súd nekonali bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľka nežiada poskytnutie primeraného finančného zadosťučinenia, pretože jej cieľom je najmä zrušenie uznesenia krajského súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie prvostupňového súdu o prerušení súdneho konania.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti doplnenej podaním doručeným ústavnému súdu 23. novembra 2005 navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné práva D. Č. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 4 Co 143/05-82 zo dňa 30. júna 2005, právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde v Prievidzi pod sp. zn. 15 C 51/2004 a Krajskom súde v Trenčíne, sp. zn. 4 Co 143/05-82 z 30. júna 2005 porušené bolo.

2. Zrušuje sa uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4 Co 143/05-82 z 30. júna 2005 a vec sa vracia Krajskému súdu v Trenčíne, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Okresný súd v Prievidzi a Krajský súd v Trenčíne sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť trovy právneho zastúpenia D. Č. advokátovi JUDr. I. G. vo výške 5.302,- Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

K sťažnosti sa vyjadrila aj predsedníčka okresného súdu podaním doručeným ústavnému súdu 28. novembra 2005, v ktorom sa uvádza, že k zbytočným prietahom v predmetnom konaní nedošlo, teda základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neboli porušené. Základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nebolo porušené prerušením konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) z dôvodu, že na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 10/2005 prebieha konanie o neplatnosť darovacej zmluvy, ktorá bola titulom nadobudnutia spoluvlastníckeho podielu sťažovateľky k predmetným nehnuteľnostiam. Ďalším dôvodom prerušenia konania je vedenie dedičského konania po nebohej H. Z., ktorú sťažovateľka nesprávne uviedla ako odporkyňu v návrhu na začatie konania. Bolo zistené, že H. Z. zomrela ešte pred začatím konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Okresný súd viac ako polročné obdobie zisťoval skutočnosti, kedy a kde takto označená účastníčka zomrela. Návrh podaný okresnému súdu bol nekvalifikovaný (aj napriek tomu, že navrhovateľka bola zastúpená advokátom), keďže bol podaný proti

účastníkovi, ktorý nemal spôsobilosť byť účastníkom konania. Napriek tomu, že okresný súd mal možnosť hneď na prvom pojednávaní návrh zamietnuť, súd poučil o tomto nedostatku advokáta navrhovateľky, ktorý následne podal návrh na pristúpenie ďalších účastníkov na strane odporcu. Týmto naopak okresný súd poskytol nad rámec svojej poučovacej povinnosti možnosť, aby navrhovateľka upravila návrh na začatie konania. Pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľky, že okresný súd mal postupovať podľa § 107 ods. 1 OSP, ide o nesprávny výklad tohto ustanovenia, pretože toto ustanovenie sa dá aplikovať iba v tom prípade, ak zomrie účastník konania po začatí konania. O tento prípad nejde, pretože H. Z. zomrela ešte pred začatím konania, čo bolo známe aj samotnej navrhovateľke, ktorá v návrhu na začatie konania uviedla, že odporkyňa v 2. rade zomrela. Keďže výsledok dedičského konania má význam pre rozhodnutie vo veci samej, okresný súd prerušil súdne konanie v súlade s § 109 ods. 2 písm. c) OSP. Teda sťažovateľkou označené práva porušené neboli.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP pokiaľ súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na takého konanie podnet.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde skúmal, či v danom prípade nejde o nedostatok právomoci ústavného súdu. Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené

alebo arbitrárne (I ÚS 24/00, III ÚS 53/02). V nadväznosti na to je však nutné s ohľadom na okolnosti daného prípadu zdôrazniť, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu a je preto podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že podstata základného práva priznaného čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde, pričom tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola namietanému právu poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenie o súdnej ochrane vykonávajú, a teda že základné právo na súdnu ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale ju aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať. Ďalej uviedol, že postup súdov v konaní o veci a jeho kvalita ustanovená zákonom je vyjadrením práva na súdnu ochranu účastníka konania vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy. Nakoniec zdôraznil, že ochranu základným právam a slobodám poskytujú predovšetkým všeobecné sudy, pričom ústavný súd súdnu ochranu v konaní o sťažnosti poskytuje iba vtedy, ak porušenie procesných práv účastníkov konania chránených zákonmi (napr. Občianskym súdnym poriadkom) je súčasne aj porušením základného práva alebo slobody upravených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

V predmetnej právnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 51/2004 boli vykonané tieto úkony:

Dňa 6. mája 2004 bol okresnému súdu podaný návrh na začatie konania (v návrhu sa uvádza, že podľa informácií navrhovateľky H. Z. pravdepodobne zomrela ešte v roku 1991).

Dňa 10. mája 2004 bola navrhovateľka vyzvaná na vyplnenie tlačiva na oslobodenie od súdnych poplatkov. Zároveň bol kancelárii okresného súdu daný pokyn na pripojenie spisu sp. zn. D 577/83. Od právneho zástupcu navrhovateľky bola vyžiadaná plná moc na zastupovanie v danom konaní.

Dňa 14. mája 2004 bola okresnému súdu doručená plná moc právneho zástupcu navrhovateľky.

Dňa 11. júna 2004 okresný súd požiadal Správu katastra P. (ďalej len „správa katastra“) o zaslanie príslušných listov vlastníctva a nadobúdacích titulov (zmlúv).

Dňa 23. júna 2004 správa katastra doručila okresnému súdu vyžiadané doklady.

Dňa 6. júla 2004 boli pripojené spisy Okresného súdu Žilina sp. zn. D 2366/92 a sp. zn. D 128/91.

Dňa 7. júla 2004 okresný súd zisťoval dedičov po nebohej H. Z.

Dňa 23. augusta 2004 okresný súd zastavil súdne konanie voči odporčkyni v 2. rade H. Z.

Dňa 22. septembra 2004 okresný súd vytýčil termín pojednávania na 25. október 2004.

Dňa 28. septembra 2004 okresný súd priznal navrhovateľke oslobodenie od platenia súdneho poplatku.

Dňa 25. októbra 2004 sa konalo pojednávanie. Pojednávanie bolo odročené za účelom, aby právny zástupca navrhovateľky urobil písomný návrh na pristúpenie ďalších účastníkov do konania na strane odporcov namiesto nebohej H. Z.

Dňa 27. októbra 2004 právny zástupca navrhovateľky nahliadol do spisu.

Dňa 10. novembra 2004 bolo okresnému súdu doručené podanie právneho zástupcu navrhovateľky – doplnenie návrhu na začatie konania.

Dňa 15. novembra 2004 okresný súd uznesením pripustil, aby do konania pristúpili ďalší účastníci na strane odporcov.

Dňa 5. januára 2005 okresný súd vyzval navrhovateľku a odporcov, aby uviedli, či podali návrh na začatie dedičského konania po H. Z.

Dňa 24. januára 2005 právny zástupca navrhovateľky oznámil, že Okresnému súdu Žilina bol zaslaný podnet na prejednanie dedičstva po nebohej H. Z.

Dňa 3. marca 2005 okresný súd požiadal Okresný súd Žilina, aby uviedol, či vedie dedičské konanie po nebohej H. Z. a pod akou spisovou značkou. Právny zástupca odporcu v 1. rade bol vyzvaný na oznámenie, či sa vedie ohľadom nehnuteľností, ktoré sú predmetom konania, iné súdne konanie.

Dňa 10. marca 2005 Okresný súd Žilina požiadal o zaslanie spisu sp. zn. D 2366/92.

Dňa 10. marca 2005 právny zástupca odporcu v 1. rade oznámil, že na okresnom súde sa vedie konanie o vrátenie daru, predmetom ktorého sú nehnuteľnosti, ktoré sú aj predmetom konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva.

Dňa 19. apríla 2005 okresný súd uznesením prerušil súdne konanie.

Dňa 20. mája 2005 bolo okresnému súdu doručené odvolanie navrhovateľky proti uzneseniu o prerušení konania.

Dňa 24. mája 2005 okresný súd vyzval odporcov na vyjadrenie k odvolaniu.

Dňa 1. júna 2005 bola vypracovaná predkladacia správa pre krajský súd.

Dňa 8. júna 2005 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 13. júna 2005 okresný súd zaslal krajskému súdu vyjadrenie odporcu v 1. rade k odvolaniu.

Dňa 30. júna 2005 krajský súd potvrdil uznesenie prvostupňového súdu o prerušení konania.

Dňa 4. augusta 2005 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 3. októbra 2005 navrhovateľka podala dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie prvostupňového súdu o prerušení konania.

Dňa 6. októbra 2005 okresný súd vyzval odporcov na vyjadrenie k dovolaniu.

Dňa 31. októbra 2005 bol spis predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

Dňa 22. novembra 2005 okresný súd požiadal najvyšší súd o vrátenie spisu z dôvodu, že bola podaná v tejto veci sťažnosť ústavnému súdu.

Dňa 29. novembra 2005 najvyšší súd rozhodol o dovolaní navrhovateľky tak, že ho odmietol.

Dňa 19. decembra 2005 sa spis vrátil okresnému súdu.

Dňa 19. decembra 2005 okresný súd vyzval odporcov, aby oznámili, v akom štádiu je dedičské konanie po nebohej H. Z.

Dňa 24. januára 2006 okresný súd požiadal Okresný súd Žilina o informáciu, v akom štádiu je dedičské konanie po nebohej H. Z.

Dňa 13. februára 2006 bola okresnému súdu doručená odpoveď Okresného súdu Žilina, v ktorej sa uvádza, že spis bol predložený notárovi na prejednanie dedičstva.

Na základe sťažnosti ako aj spisu okresného súdu a krajského súdu dospel ústavný súd k záveru, že k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemohlo dôjsť, pretože okresný súd a krajský súd konali priebežne, konanie bolo prerušené v súlade s § 109 ods. 2 písm. c) OSP, v konaní nedošlo k zbytočným prietahom, a preto je sťažnosť v tejto časti zjavne neopodstatnená. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu č. k. 15 C 51/2004-65 z 19. apríla 2005 a uznesením krajského súdu č. k. 4 Co 143/05-82 z 30. júna 2005, k tomuto porušeniu nemohlo dôjsť. Uznesenie okresného súdu o prerušení konania a uznesenie krajského súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie prvostupňového súdu, nie sú arbitrárne ani zjavne neodôvodnené. Vzhľadom na to, že na okresnom súde sa pod sp. zn. 9 C 10/2005 vedie konanie o vrátenie daru poskytnutého zaopatrovacou zmluvou z 29. júla 1997, na základe ktorej sa navrhovateľka stala podielovou spoluvlastníčkou v sporných nehnuteľnostiach v podiele 5/18, kde v prípade úspechu navrhovateľky P. Č. by sa podiel D. Č. znížil o 5/18, vyriešenie otázky vrátenia daru má vplyv na predmet konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva a je dôvodom na prerušenie konania v súlade s § 109 ods. 2 písm. c) OSP. Prerušenie je odôvodnené aj prebiehajúcim dedičským konaním po odporkyňi v 2. rade nebohej H. Z., ktoré je vedené na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. D 2366/92. Od výsledku týchto konaní bude závisieť otázka okruhu podielových spoluvlastníkov a výšky ich spoluvlastníckeho podielu. Až po ustálení tejto skutočnosti je možné pokračovať v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Keďže napadnuté uznesenia okresného súdu a krajského súdu nemajú charakter arbitrárneho alebo zjavne neodôvodneného rozhodnutia, nie je v danom prípade daná právomoc ústavného

súdu na prejednanie sťažnosti sťažovateľky. Správnosť uvedených rozhodnutí preskúmaval najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 243/05, ktorý aj 29. novembra 2005 rozhodol o dovolaní sťažovateľky.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2006